

Türküstan

www.turkustan.az

(əvvəli ötən sayımdızda)

Nəriman
ƏBDÜLROHMANLI

Türkiyəyə üz tutan, əvvəlcə Trabzon universitetində, 2017-ci ildən isə Ankara Universitetinin dil və tarix-coğrafiya fakültəsində mühazirələr oxuyan, eyni zamanda elmi araşdırırmalar aparan professor Nə-

5. On ilin hesabatı

Professor Nəsim Nəsibli
2005-ci ildə 3-cü çağırış Milli Məclisə keçirilən seçkilərdə millət vəkili mandati qazandı, bəy-nəlxalq münasibətlər və parlamentlərarası əlaqələr komitəsinin üzvü kimi fəaliyyət göstərdi.

Millət vəkili kimi o, Türkiyə-Ermanistan münasibətlərinin perspektivlərindən tutmuş allətəslər münasibələrinin, o cümlədən, universitetlərin paytaxtdan kənara köçürülməsinin vacibliyinə, Neft Fondundan ayırmaların neftdən asılılığı səbəb olmasından nadək vacib problemlər qaldırsa da, şübhəsiz, başlıca qayğılarından biri Gürcüstanda yaşayış soydaşlarımızın vəziyyəti idi, hətta bununla bağlı parlamentdə dinləmələr keçirilməsi nə belə çalışmışdı.

Bütövlükdə isə professor Nəsim Nəsibli parlamentdəki beşilik fəaliyyəti ilə yaddaşlarda ziyanlı, savadlı, vətənpərvər, fars, rus, ingilis və fransız dillərində mükemməl danışan ziyalı, insan kimi çox mədəni, həm də hər zaman öz mövqeyi olan, Güney türklerinin və Türk dünyasının dəyərlərini uca tutan, həssas məsələlərə reaksiyası diqqət çəkən, milli təessübkeşliy ilə seçilən, həmişə hadisələrə və məsələlərə dövlətçilik prizmasından münasibət bildirən, opponentlərinə qarşı aqressivlik nümayiş etdirməyen, etikadankənar hərəkətə yol verməyen, daim cəmiyyətdəki problemləri qabardan millət vəkili kimi yadda qaldı.

Bu fəaliyyəti vaxt imkanlarını daraltsa da professor Nəsim Nəsiblini aşadırmalardan soyuda bilmədi: elmi-pedaqoji işə qayıdan sonra "Azərbaycan Demokratik Respublikasının xarici siyaseti" (2011) adlı dərs vəsaiti, "Güneyli-Quzeyli məsələlərimiz" (2013) məqalelər toplusu işq üzü gördü. Xüsusiət ikinçi kitabında o, Azərbaycanda Türk varlığı, Türkçülüyümüz və Azərbaycanlılığımız, Pan-Iranizim və Türklik, Güneydə milli hərəkatın keçmişisi və indisi, milli hərəkatın demoqrafik, sosial-iqtisadi imperativləri, millətşəm prosesinde şəliyin yeri... kimi geniş spekttri məsələləri araşdırıb, türkçü düşüncə ilə bağlı konsepsiyasının konturlarını çizib...

6. Tariximizə yeni baxış

2015-2016-ci tədris ilində

Nəsib Nəsibli: Türklük və Bütövlük yolcusu

sib Nəsibli türkçülük və bütövlük ideolojisini uğurla davam etdirdi.

Onun Ankarada işq üzü görən "Güney ile Kuzey Azərbaycan sorunları" (2017), "Kuzey Azərbaycan İstiklaldən ikinci İşgale (1918-1920)" (2018) monoqrafiyaları məhz bu missiyasının elmi-tarixi şəhidi idi. "Güneydə Türkçülük hə-

killərde, ya ədəbi formada, ya siyasi formada, ya bəyanat şəklində, ya siyasi məqalə, ya kitab nümunəsində özünü göstərib".

Professor Nəsim Nəsibli eyni zamanda Quzeydə Sovet dövrü Azərbaycan tarixçiliyinin bələlərindən qurtulmaq, Güneydə isə tarix şüuru kimlik problemini çözəmə missiya-

konsepsiyasını belə şərh eləyir. - Halbuki, modern tarixçilik üçün 'nədən belə oldu?' suali daha maraqlıdır. Mən çalışdım tarixi-politoloji metoddan istifadə edərək, işq, modern düşüncəli və sorğulama kültürüne malik soydaşlarımı narahat edən aktual suallara cavab verim. Bu suallar hansıldır; biz kimik, haradan gəlib hara-

mək missiyası da götürdüg

Onun "Quzey Azərbaycanın birinci (1918) və ikinci dəfə müstəqilliyinin (1991) qazanılması uğrunda həyatını qurban vermiş insanların əziz xatirəsinə, Güney Azərbaycanda milli haqlar uğrunda mübarizə aparanlara ərməğan" etdiyi "Türkçü düşüncənin əsasları" (2023) monoqrafiyası türkçülüyü mahiyyəti, millətşəm prosesinin tələbləri, millət-dövlət bayraqı, millətin adı, milli tarixçilik, dil məsələləri, millət qorucuları və tarixdəki qəhrəmanlarımız, milli siyasi elita problemlərimiz, millət-dövlət münasibətləri, bayraqımızdakı çağdaşlaşma və islam kimi köklü məsələlər arasında.

Artıq Türkçü Düşüncə Birliyinə rəhbərlik edən professor Nəsim Nəsibli Türk milletinin problemlərini ortaya çıxarmaq, bu problemlərin çözüm yollarını tapıb milli gündəmə daşımak məqsədile davamlı "Türkçülük Çalışmaları" simpoziumun keçirilməsi üçün böyük təşkilati iş apardı. Birinci simpoziumda (2023) türkçülüyü başlıca problemləri müəyyənləşdirildi, ikincisi dil, üçüncü isə tarix məsələlərinə həsr olundu, məruzələr toplu halında işq üzü gördü.

"**Türkiyə heç bir zaman Azərbaycana bu qədər yaxın olmayışdı**, - professor Nəsim Nəsibli günümüzün gerçəkliliyini belə ifadə edir. - **Türkiyənin özəlliklə Üçüncü Qarabağ Savaşında siyasi və hərbi gücüyle Azərbaycanın yanında olması qardaşlığın sözən işə keçməsinin rəmzinə çevrildi**. Ayətullah Şəriətmədəri, Əbülfəz Elçibəy, Heydər Əliyev və İlham Əliyevin dilə gətirdikləri bir millət, iki dövlət düsturu-nun gerçəkləşdiyi nadir dö-nəmlərdən biri oldu. Güney Azərbaycan da heç zaman bu qədər Türkiyəyə yaxın olmayış, Türk Dünyasının bir parçası şüurunu daşımayıb, heç bir zaman gözünü bu qədər Türkiyəyə və Türk Dünyasına dikməyib".

Professor Nəsim Nəsiblinin türkçülük və bütövlük yolunda ki missiyası isə hələ bitməyib, daha qətiyyətlə davam eləyir...

rakatının tarixini XXI əsrin əvvəllerindən hesablamaya doğru olmazdı., - professor Nəsim Nəsibli Güneydəki oyanışla bağlı deyirdi. - Bu tarix daha qədime gedir, ən azı, böyük fikir adamlarının hadisələrde çox diqqət çəkən fikirlərini, yaddaşlarda yer almış əsərlərini, deməmək mümkün deyil. Bunu da XXI əsrin əvvəlləri ilə məhdudlaşdırmaq doğru olmazdı, o fikirlərin ən azı yüz illik bir tarixi var; müxtəlif şe-

siyi aşib, tarixdən dərs alma missiyasına fokuslanmaq zərrurətini qeyd etmişdir. Nəticədə 2019 və 2021-ci ildə Ankarada, 2022-ci ildə isə Bakıda işq üzü görən "Azərbaycan tarixi: Millət-Dövlət-Siyasət" adlı fundamental araşdırma-sında tariximizə fərqli nəzərlə baxış ortaya qoydu.

"Klassik tarixçilik hər şeydən əvvəl 'neçə oldu?' sualına cavab axtarır. Bu, bir növ təsvirçi mirzəcilikdir... - O, öz